herpy

GEKKOER

Common house gecko

Hemidactylus frenatus

Hemidactylus frenatus er en robust, nataktiv gekko fra Syd- og Sydøstasien, som har fulgt med skibe og last ud i hele troperne og i dag bor i husene i store dele af verden. Den klatrer på lodrette flader, jager insekter under lamper og kalder med et højt, tikkende klukken. I terrarier er den sjælden, og den er bedst kendt som en invasiv art.

Familie: Gekkonidae Tidligere navn: *Hemidactylus vittatus; Hemidactylus okinawensis* Udgivet 15. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**8-15 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**5-8 år**
Aktiv	**Skumring og nat**
Levevis	**Træboende og klippeboende**
Biotop	**Regnskov**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**40 × 30 × 40 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**25-30 °C**
Hotspot	**30-32 °C**
Temperatur, nat	**22-25 °C**
Luftfugtighed	**50-70 %**
UVB	**Valgfri**
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**6-12 mdr.**
Kuldstørrelse	**1-2 æg**
Inkubation	**46-62 dage** ved 28-30 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke vurderet (NE)**

Arten er hverken optaget i CITES eller i bilagene til EU's forordning om handel med vilde dyr, så der kræves ingen særlige papirer ved køb og salg. Dyrevelfærdslovens almindelige krav om passende pasning gælder. Arten er invasiv mange steder i verden og truer lokale gekkoer. Slip aldrig dyr eller æg fri, og udveksl ikke dyr på tværs af grænser uden at tjekke lokale regler. I IUCN-opslaget står arten som ikke vurderet (NE).

Om arten

Hemidactylus frenatus er en lille, blegt gråbrun til beige gekko med en næsten gennemsigtig hud og en hvid underside. På hovedets sider løber en mørk stribe mellem øjet og næseboret, og den har givet arten dens latinske navn: *frenatus* betyder "med bidsel" eller "tøjlet". Halen er rund i tværsnit og har tydelige bælter af større, spidse skæl, som giver den et takket udseende. Under tæerne sidder brede lameller, så den kan løbe op ad vægge og hænge i loftet.

Voksne dyr bliver 8-15 cm inklusive hale, og hannerne er som regel lidt større end hunnerne. Der findes ingen pålidelige tal for vægten. Levealderen er omkring 5 år i naturen, mens angivelserne i øvrigt når op på omkring 7 år. Faktaboksens øvre grænse på 8 år er lånt fra den nærtstående *Hemidactylus turcicus*. Arten blev beskrevet i 1836 af Duméril og Bibron efter dyr fra Java. Arten har flere synonymer, bl.a. *Hemidactylus vittatus* og *Hemidactylus okinawensis*, og der er fundet to kromosomtyper, så arten kan ved nærmere undersøgelse vise sig at dække flere nært beslægtede former.

Gekkoen er en udpræget kulturfølger. Den bor på husvægge, i loftsrum og bag lister og kommer frem efter solnedgang for at jage insekter, der bliver trukket til lamper. Den er kendt for sin stemme: et højt, tikkende "tjuk-tjuk-tjuk" på tre til fem toner, som hannerne bruger til at markere territorium og i parringen. Hannerne er aggressive over for artsfæller, og slagsmål ender ofte med bid og tabte haler.

I terrarier er den sjælden, fordi den er almindelig og uden de farver og tegninger, som opdrættere ellers værdsætter. I mange lande er den desuden en uønsket gæst: den spredes let med last og planter og fortrænger lokale gekkoer. Vil du holde arten, så vær ekstra omhyggelig med, at ingen dyr eller æg undslipper.

Udbredelse og levested

Det oprindelige område for *Hemidactylus frenatus* regnes for Syd- og Sydøstasien og de nærmeste øer i Oceanien. Kortet viser kerneområdet: Indien, Sri Lanka, Bangladesh, Myanmar, Thailand, Cambodja, Laos, Vietnam, Malaysia, Singapore, Indonesien og Filippinerne. Det præcise oprindelige område er svært at afgrænse, fordi arten har fulgt med mennesker i lang tid, og udbredelsen angives ofte som stort set hele troperne.

Uden for Asien er arten indført. Den findes i dag i store dele af Afrika (bl.a. kysten af Østafrika, Madagaskar og Mascarene-øerne), i Australien, i Mellem- og Sydamerika, i Caribien og i USA, bl.a. Florida, Texas og Hawaii. Spredningen er sket med skibe, last og især importerede planter. Dens ankomst til Mascarene-øerne har næsten udryddet en gruppe på seks *Nactus*-gekkoer, hvoraf tre nu er uddøde. De registrerede fund på kortet er derfor spredt langt ud over det oprindelige område.

> **Oprindelig udbredelse:** Indien, Sri Lanka, Bangladesh, Myanmar (Burma), Thailand, Cambodja, Laos, Vietnam, Malaysia, Singapore, Indonesien og Filippinerne.

LEVESTED

I naturen lever *Hemidactylus frenatus* i varme, fugtige tropiske og subtropiske egne: på træstammer, klipper og skovbryn, men langt hyppigere på huse, mure og andre bygninger. Den vælger helst steder tæt på sprækker, hvor den kan trække sig tilbage. Om dagen sidder den skjult bag bark, lister og i revner, men den kan også bruge dagen til at varme sig. Efter solnedgang topper aktiviteten, og omkring midnat er flest dyr ude.

Arten klarer sig bedst ved omkring 26-35 °C, hvor den selv kan regulere sin kropstemperatur ved at vælge sol eller skygge. Den har kun få tilpasninger mod vandtab og trives derfor dårligere i tørre egne. Kulde og regn dæmper aktiviteten kraftigt. Tallene til terrariet er et skøn ud fra dette og fra slægtninge, for der findes kun få udførlige pasningsbeskrivelser.

Pasning

TERRARIET

Hemidactylus frenatus er sjældent beskrevet i fangenskab, så anbefalingerne her er en vurdering ud fra dens levevis og fra andre små, klatrende gekkoer. Et enkelt voksent dyr kan holdes i et terrarie på mindst 40 × 30 × 40 cm (længde × bredde × højde). Et par har brug for mere plads, fx 60 × 40 × 40 cm, og med mange skjul. To hanner skal aldrig holdes sammen, og to hunner skal ses an, for dyrene er territoriale.

Gekkoen sidder helst på lodrette flader og i loftet, så indret med en bagvæg af kork eller sten, korkrør, flade barkstykker og nogle stærke grene. Sørg for flere sprækker at gemme sig i, både i den varme og den kølige ende. Som bund passer en blanding af jord uden gødning og kokosmuld, lidt sphagnum i den ene side og nogle blade ovenpå. Planter af pothos eller bromelier giver fugt og skjul.

Arten er en mester i at slippe ud. Den kan presse sig gennem meget små sprækker, så alle åbninger, kabelgennemføringer og samlinger skal lukkes med fint net eller silikone, og låget skal sidde tæt.

TEMPERATUR

Der findes ingen gode, offentligt tilgængelige temperaturtal fra fangenskab, så tallene her bygger på artens levevis og på, at den selv regulerer sin kropstemperatur ved 26-35 °C. Hold 25-30 °C i terrariet om dagen og 22-25 °C om natten. Lav et varmt område på 30-32 °C, fx med en lille varmepære i den ene ende, og lad den modsatte ende være kølig, så dyret kan vælge.

Brug en termostat og et digitalt termometer, så du kan måle både varm og kølig ende. Temperaturer under 20 °C i længere tid dæmper appetit og aktivitet, og over 33-35 °C er for varmt. Stil terrariet væk fra direkte sol. I køligere egne kan arten gå i vinterdvale, men der er ingen dokumenterede erfaringer med vinterhvile i terrariet, så den anbefales ikke.

Læs mere: Varme og temperatur Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Hold en luftfugtighed på omkring 50-70 %, og spray terrariet let en gang om dagen, helst om aftenen, så der er dug på blade og sten. Fugtigheden skal kunne falde i løbet af dagen. *Hemidactylus frenatus* har kun få tilpasninger mod udtørring, så en helt tør luft er ikke godt, men konstant våde forhold giver mug.

Gekkoen slikker dråber fra vægge og blade. Stil desuden en lille, lav skål med frisk vand, som skiftes dagligt. Et hygrometer viser, om fugten holder.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Hemidactylus frenatus er aktiv i skumringen og om natten, og der findes ingen dokumenteret UVB-anbefaling. Et svagt UVB-lys til skyggedyr (Ferguson-zone 1) er en god sikkerhed hos beslægtede, nataktive gekkoer og også her, hvis der er mange skjul og plads til at undgå lyset. Uden UVB skal foderet indeholde D3-vitamin.

Hav lyset tændt 12 timer om dagen styret af et tænd-sluk-ur. Brug ikke stærke spotlamper eller farvet natlys. Om natten skal der være mørkt.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

I naturen er *Hemidactylus frenatus* en alsidig jæger. Insekter og edderkopper udgør størstedelen af kosten: kakerlakker, termitter, fluer, møl, biller, bier og hveps. Den tager også snegle, lidt nektar og sukkerholdige rester, og den æder mindre gekkoer. I laboratorier er der også set kannibalisme, men det er ikke observeret i naturen.

I terrariet fodres den med levende insekter i en størrelse, der er mindre end afstanden mellem dyrets øjne: fårekyllinger, små dubia-kakerlakker, frugtfluer til de mindste og af og til melorme eller voksmøllarver. Voksne dyr får insekter 3-4 gange om ugen, unger hver dag. Pudr insekterne med kalk til de fleste måltider og med kalk med D3 eller et multivitamin en gang om ugen. Tag insekter, der ikke bliver ædt, ud igen. Mængder for arten i fangenskab er ikke dokumenteret, så juster efter dyrets kondition: halen skal være fyldig, men ikke tyk.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Hemidactylus frenatus er hurtig, nervøs og skal ikke håndteres. Den kan bide, hvis den er stresset, men bidet er ret svagt og harmløst for mennesker. Dyret smider halen, hvis du tager fat i den, og halen vokser ikke ud igen med samme form. Skal et dyr flyttes, så brug en lille boks. Den springer hurtigt fra hånden, og undslupne dyr er et problem.

Arten er territorial. Hannerne kæmper indbyrdes og er mere aggressive end de fleste andre gekkoer, også over for andre arter. Hold dyrene enkeltvis, eller en han sammen med en hun i et stort terrarie med mange skjul, og skil dem ad, hvis den ene bliver bidt eller hele tiden holder sig skjult. Hold aldrig arten sammen med andre gekkoer, for den kan fortrænge dem og æde små dyr.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hanner er som regel lidt større end hunner og har en synlig bule ved halens rod og en række porer foran kloakken. Kønnet kan som regel ses hos dyr på over 4 cm. Dyrene er kønsmodne efter omkring seks til tolv måneder. Sæt kun hunner i avl, når de er udvoksede og i god kondition, så de ikke bliver tappet for kalk.

PARRING

I tropiske områder yngler *Hemidactylus frenatus* hele året, og i køligere områder er der en sæson. En han kalder med sin tikkende stemme, nærmer sig hunnen og rører hende gentagne gange med snuden, og han kan holde hende i nakken under parringen. Hunnen kan opbevare sæd længe, og angivelserne svinger fra op til 36 uger til op til et år, og i laboratorier har én parring givet op til syv kuld, så hannen kan flyttes ud igen efter nogle dage. Giv hunnen meget kalk og insekter under hele sæsonen.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger højst to hårdskallede, runde, hvide æg ad gangen, tre til fire uger efter parringen. Der kan ligge op til fire æg på forskellige udviklingstrin i æggestokkene, så der kan gå kort tid mellem kuldene. Æggene klæber delvis fast på underlaget og lægges i sprækker, bag bark eller bag lister. Tal for antal kuld pr. år fra fangenskab er ikke dokumenteret, så de er ikke oplyst her. Sæt korkrør, flade korkstykker eller bambusrør op som æglæggesteder, så æggene nemt kan flyttes. Æglægningen tager på kræfterne, så hold øje med hunnens vægt.

INKUBATION

Æggene kan klækkes i en lille boks med lufthuller og lettere fugtig vermiculite eller perlite. Æggene kræver mindst 28 °C for at udvikle sig, og inkubationen tager omkring 46-62 dage. Faktaboksen angiver derfor 28-30 °C, hvor den øvre grænse er et skøn. Arten har muligvis temperaturafhængig kønsbestemmelse, men det er ikke bekræftet, så brug ikke temperaturen til at styre kønnet. Æg, der falder sammen eller mugner, er døde.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er 5-6 cm lange ved klækningen. Flyt dem straks til en lille, tæt faunaboks med køkkenrulle eller sphagnum, nogle skjul og en lille vandskål, og spray dagligt. Fodr med frugtfluer og små fårekyllinger pudret med kalk hver dag. Ungerne vokser hurtigt og er kønsmodne efter seks til tolv måneder. Hold dem adskilt eller i meget små grupper af jævnstore dyr, for de kan bide hinanden, og de større kan æde de mindste.

Sundhed og typiske fejl

Der er kun få dyrlægeerfaringer med *Hemidactylus frenatus* i fangenskab. De mest sandsynlige problemer er de samme som hos andre små insektædende gekkoer:

- For lidt kalk og D3-vitamin, som giver bløde kæber, krumme ben og rystelser. Brug kalk og et multivitamin, og overvej et svagt UVB-lys.
- For tørre eller for kolde forhold, som dæmper appetit og giver hudproblemer og skæl, der sidder fast på tæer og halespids. Giv et fugtigt skjul, og løsn resterne forsigtigt med lunkent vand.
- Stress og bid mellem dyr, især mellem hanner. Del dyrene, og giv mange skjul.
- Tabte haler efter håndtering eller slagsmål. Det er ikke farligt, men halen vokser ikke ud igen med samme form.
- Udbrud: dyr, der slipper ud, tørrer ofte ud og dør, og de kan blive til en hel bestand i varme egne. Et tæt terrarie er den bedste forebyggelse.

Et sundt dyr har klare øjne, en fyldig hale og et godt greb. Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis gekkoen taber sig, ikke spiser i flere uger eller virker slap.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.